

Vyjádření školitelky Mgr. Petra Eliáše k průběhu studia a k disertační práci

„*Překlady a původní poezie autorů Skupiny 42*“

předkládané v roce 2020 v Ústavu translatologie FF UK

Mgr. Petr Eliáš zahájil doktorské studium v akademickém roce 2012/13. Zvolil si disertační projekt *Překlady a původní poezie autorů Skupiny 42*, který vyžadoval rozsáhlé studium literárně historické a teoretické, jež bylo předpokladem pro vytvoření koncepce práce, a dále navazující hluboké a podrobné studium poetiky Skupiny 42 – v teoriích a směřování Jindřicha Chalupického a v realizacích básníků, kteří ke Skupině příslušeli. Literárně historické a teoretické studium bylo samozřejmě stejně tak nutné pro poznání tvorby anglicky píšících autorů, na něž se překládání básníků Skupiny 42 soustředilo. Hlavním cílem práce bylo prozkoumat a určit roli básnických překladů v tvorbě básníků této Skupiny a zjistit, nakolik bylo překládání *integrální* součástí jejich tvorby. Ač je z bibliografie autorů Skupiny 42 i autorů jí blízkých jasně patrná intenzivní překladatelská tvorba soustředěná hlavně na anglicky psanou poezii, nebylo nikdy podrobněji zkoumáno, jaké jsou její literární vazby na původní tvorbu básníků této Skupiny. Právě tento nový výzkum se stal podstatou dané disertační práce, přičemž Mgr. Eliáš postupně vymezil jeho užší pole – soustředil se na souvislosti tvorby a překladů Jiriny Haukové a Jiřího Koláře v časovém období, které je pro tyto autory možné chápat jako silové pole poetiky Skupiny 42.

Proces konceptualizace disertační práce nebyl pro autora práce vzhledem k šíři a obtížnosti tématu snadný ani rychlý. V jejím průběhu využil své kvalifikace bohemistické a translatologické, již nabyt během magisterského studia na FF UK, a obojí druh svých znalostí a metodologických kompetencí úspěšně propojil. Během svého doktorského studia se účastnil konferencí s příspěvky, některými uveřejněnými v odborných publikacích, s cílem vyjasňovat si koncept *individuálního překladatelského stylu*, který přibližuje v Úvodu své práce a v jejím průběhu ověřuje. Velmi oceňuji toto úsilí, protože představovalo náročnou a odborně poctivou cestu ověřování určité nové translatologické hypotézy, která prokázala autorův metodický přístup a zároveň schopnost vlastní hypotézu průběžně reflektovat i podle výsledků analýz částečně revidovat.

Během svého studia se Petr Eliáš souběžně s vypracováváním své disertační práce intenzivně podílel na činnosti Ústavu translatologie jak pedagogicky, tak odborně, i mimo přímého nasměrování svého disertačního projektu. Vyučoval v několika po sobě následujících

semestrech v magisterském kurzu Nakladatelská teorie a praxe (v rámci studijního programu Překladatelství: čeština – angličtina), vyučoval dále literární kurz v bakalářském programu Angličtina pro mezikulturní komunikaci (Analýza literárního kurzu II) a byl oceňovaným přednášejícím hostem v magisterských kurzech Dějiny překladu a Translatologická analýza. Ve své pedagogické činnosti velmi dobře zúročoval své profesní zkušenosti – během svého studia byl totiž zároveň silně pracovně vytížen jako redaktor a šéfredaktor nakladatelství Albatros; současně i jako velmi plodný a cenami uznávaný překladatel literárních děl, které nejednou souvisely s tématem jeho dizertační práce spadajícím do problematiky modernismu a moderny (James Joyce, Dylan Thomas). Působil také významně odborně a popularizačně na poli literatury pro děti a mládež: byl oficiálním organizátorem soutěže věnované literatuře pro děti a mládež Zlatá stuha a zároveň autorem do této soutěže nominovaným; byl redaktorem publikací, které tento směr literatury populárně odborněji zvyznamňují: Petr Šrámek, ed. *Hrábky drábky odpadky: krasohled české poezie pro děti 19. století* (Albatros 2012); Jan Halada, *70 let na křídlech dětské literatury* (Albatros 2019).

Pokud jde o odborné projekty Ústavu translatologie, Petr Eliáš se iniciativně stal odborným i výkonným spoluorganizátorem mezinárodní konference „Jan Zábřana: básník – překladatel – čtenář“, uskutečněné na půdě tohoto Ústavu v roce 2015. Jeho zájem o tento projekt byl motivován dlouhodoběji – svou magisterskou diplomovou práci (hodnocenou výborně) vypracoval na téma *Jan Zábřana - překladatel a básník. Inspirace beatnickou poezií a její překlady* (2012). Již v této práci začal rozvíjet výzkum souvislosti původní a překladové tvorby Jana Zábřany, autora, který byl v užších vztazích s okruhem byvší Skupiny 42. V kontextu konference pomohl spoluorganizátorce (PhDr. Evě Kalivodové, Ph.D.) se získáním grantové podpory pro konferenci od Ministerstva kultury ČR. Přispěl na konferenci také vlastním příspěvkem „Sandburg: nedokončený Mrakodrap“, souvisejícím s tématem dizertačního projektu. Dále se stal spolueditorem kolektivní monografie *Jan Zábřana: básník – překladatel – čtenář*, která byla vydána v nakladatelství Karolinum v roce 2018.

Výše zmíněné aktivity Petra Eliáše byly propojeny s jeho dizertačním projektem, jak viditelně přímo, tak v méně evidentních, ale existujících souvislostech. Velký díl jeho odborné práce je projevem jeho dlouhodobého a hlubokého zájmu o poezii – přesněji řečeno o *poezii v překladu*.

Dizertační práce Petra Eliáše, je jistě *výběrem* z původní a překladové tvorby Skupiny 42 a tento výběr také deklaruje a zdůvodňuje. Nabízí cenný literárně analytický, textologický a deskriptivně translatologický ponor do časově vymezeného kontextu tvorby Jiřiny Haukové a Jiřího Koláře, který je odborně nový, originální. Snaha podrobně nahlížet autorskou a

překladovou poezii Haukové a Koláře z hledisek dokumentovaně formulované poetiky Skupiny 42 je velmi přínosná. Pokud jde o Haukové až fascinaci poezií Dylana Thomase, její styčné plochy s poetickou modernitou válečné a poválečné poetiky Skupiny 42 se díky výběrům básním a akcentům analýzy v práci prokazují. Zároveň se ale Thomas ve své vybuchující a jazykově střemhlavé obraznosti zřejmě stává pro Haukovou velmi jedinečným a osobním magnetem. Translatologické analýzy Petra Eliáše pak průkazně osvětlují proces toho, jak Hauková s Thomasem po léta žila ve skutečném básnický tvůrčím, nejednoznačném procesu, i to, jak do jejích překladů pronikala depoetizace skutečnosti, jeden z rysů poetiky Skupiny 42. V případě Koláře a Sandburga se možná vyjevuje jejich větší poetická blízkost, daná Kolářovými zájmy v kontextu Skupiny 42. Avšak vyvážená pozornost, kterou Mgr. Eliáš věnuje v práci překladatelské tvorbě Jiřího Koláře, soustředěné na Sandburga, má srovnatelnou a v příbuzném smyslu obecnější hodnotu výpovědí o básnickém tvůrčím procesu jako u Haukové.

Důležitým tématem dizertační práce Petra Eliáše je translatologická analýza a komparace překladu *The Waste Land* (1922) T. S. Eliota z pera spoluautorů Jiřiny Haukové a Jindřicha Chalupeckého (1947), a pátého oddílu této básně z pera Jiřího Koláře (1947). Eliotova *Pustá země* tedy funguje v práci jako určité *tertium comparationis*, přičemž analýzy odhalují zásadní rozdíly v překladu díla, které všichni tři překladatelé s největší pravděpodobností (v práci vysvětlenou) považovali v českém kontextu za dosud nesplacený dluh meziválečnému světovému modernismu, přestože se v situaci po 2. světové válce zdráhali z existenciálně básnických důvodů na něj navazovat. Pasáže věnované *Pusté zemi* jsou cenným odborně vysvětlujícím doprovodem k publikaci věnované českým překladům *Pusté země* (Protis 1996) s předmluvou a ediční poznámkou Martina Hilského.

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci. Vzhledem k mnohostranným, ale s cíly dizertačního projektu zároveň svázaným činnostem Mgr. Petra Eliáše a vzhledem k vysoké odborné úrovni jeho dizertační práce ji doporučuji k obhajobě a v předběžně ji klasifikuji jako *prospěl*.

V Praze 17. 10. 2020

PhDr. Eva Kalivodová, Ph.D.
Ústav translatologie FF UK